

ד' טבת התשפ"ג פרשת "ויגש" בניסת השבת: 16:25 יציאת השבת: 17:25 חצות היום 11:41 גיליון מס' 934

בס"ד

צום י' בטבת ויום הקדיש הכללי

הננו מתכבדים להזמין את קהילת שוהם לערב לקראת הצום ויום הקדיש הכללי. הערב יתקיים ביום שני בתאריך ט' טבת תשפ"ג (2.1.23 למניינם), בבית הכנסת "דורות אברהם".

19:30 התכנסות

19:45 דברים מפי הרב דוד סתיו

הרצאה מפי גרשון בר כוכבא-

מרד גטו ורשה

עלות והרשמה מראש - ₪10 למשתתף.

פייבוקס למספר - 0503133452

או דרך הברקוד -

כיבוד קל יוגש במקום

תפילת ערבית למעוניינים מיד בסיום הערב

כולם מוזמנים!

גברים נשים נערים ונערות.

לפרטים והרשמה:

הרב גלעד כהן - 0503133452

הרב מרדכי ירט - 0549147808

זמני צום עשרה בטבת (יום שלישי):

בניסת הצום - 5:29

צאת הצום - 17:08

חידון א' ב' לפרשת ויגש

נכתב ע"י דיוה מונסונגו

א. יוסף שלח מהן עשר.

ב. לפני הגעת יעקב למצרים הוא זובח זבחים. היכן?

ג. ארץ בפרשה.

ד. אביו של חושים.

ה. אצל אברהם, יוסף ויעקב כשהקב"ה קורא להם הם עונים...

ו. פרץ בבכי לפי הכתוב.

ז. בנימין היה בן...

ח. ישוב דרומית לנחל עירון.

ט. השלימו: "וַאֲתָנָה לָכֶם אֶת --- אֶרֶץ מִצְרַיִם"

י. ניגש אל יוסף.

כ. יוסף לא קונה את אדמתם.

ל. אם דינה.

מ. תפקידו של יוסף.

נ. פרשה מחומש דברים מסתרת בפרשתנו.

ס. בהמות רכיבה.

ע. רכבם של התינוקות.

פ. יעקב מברך אותו.

צ. מבני שמעון.

ק. מבני לוי.

ר. עיסוקם של אחי יוסף.

ש. בת (אשת) אשר.

ת. תְּתָרוּשׁ.

פרשת ויגש – גלות בידי אדם או שמיים

כאשר אימפריה כובשת חלקים גדולים היא עומדת אל מול השאלה כיצד ניתן למנוע מרידות והתקוממויות אזוריות וכיצד אפשר לבסס שלטון יציב על שטח כה גדול.

בתנ"ך אנחנו מוצאים שתי גישות שונות המתמודדות עם שאלה זו. הגישה הראשונה היא גישתם של מלכי פרס המיוצגת בתנ"ך ע"י כורש ואחשוורוש. מלכי פרס הפעילו מדיניות של סובלנות תרבותית ודתית שבאה לידי ביטוי בהקמת מקדשים ובהחזרת גולים לארצם. הם הניחו שהפלורליזם הדתי והלאומי בו נקטו יאפשר להם לבנות אמון מספיק חזק כדי לשמר את יציבות האימפריה.

בגישה הפוכה לחלוטין נוקטים מלכי אשור ובבל. הם השתמשו בהגליה המונית של עמים שלמים כעונש על מרידות בהן וזאת מתוך הנחה כי עם המנותק מארצו יתפורר ויעלם. ההגליה מנתקת את האדם ממקום מושבו וכך במקום החדש יש פחות חשש ליכולת של הגולים להתאחד ולהתקומם.

גישתם של אשור ובבל מתנגדת בצורה חזיתית למלכותו של הקב"ה. באופן פשוט היחיד שמחליט איזה עם ישב איפה הוא הקב"ה. מגיעים אשור ובבל ומחליטים שלהם ישנה אותה הסמכות כמו הקב"ה. חז"ל תמצתו תפיסה זו לחמש מילים: "בא שנחריב ובלבל את האומות".

הקב"ה כועס מאוד על תפיסה זו של אשור ושם בפיו של ישעיהו את המילים הבאות: "הִיתָפָּאֵר הַגִּרְזָן עַל הַחֲצֵב בּוֹ אִם יִתְגַּדֵּל הַמַּשׁוֹר עַל מְנִיפּוֹ?" (פרק י פסוק טו).

לאור זאת מעניין לראות כי הראשון שנוקט באותה מדיניות של הגליה הוא דווקא יוסף במצרים. בשנה השנית של הרעב המצב מחמיר ביותר עד שהעם המצרי מציע למכור את אדמתם ואת עצמם לפרעה. יוסף מוכן לקנות את אדמתם ועושה מן גלות פנים:

(כ) וַיָּקֹן יוֹסֵף אֶת כָּל אֲדַמַּת מִצְרַיִם לַפָּרָעָה כִּי מָכְרוּ מִצְרַיִם אִישׁ שָׂדֵהוּ כִּי חָזַק עֲלֵהֶם הָרָעָב וַתְּהִי הָאָרֶץ לַפָּרָעָה:

(כא) וְאֵת הָעָם הָעֶבְרִי אֹתוֹ לַעֲרִים מְקַצֶּה גְבוּל מִצְרַיִם וְעַד קָצֵהוּ:

(בראשית, מז, כ-כא)

הרעב כבד ועולה חשש שאולי העם יתקומם כנגד השליטים המצריים שהרי כבר אין לו מה להפסיד. יוסף נוקט במדיניות של הגליה פנימית כדי לנתק את העם ממקום מושבו ובכך להפחית את הסיכויים למרד והתקוממות.

לעיל ראינו שהקב"ה כועס מאוד על המדיניות הזו כשאשור מיישמים אותה. לעומת זאת לא מוזכר שום כעס על יוסף כשהוא נוקט במדיניות זו. ננסה להבין מה מייצר את ההבדל הזה.

בספר ישעיהו ישנו הסבר לכעסו של הקב"ה על אשור:

(ה) הוֹי אֲשׁוּר שֹׁבֵט אֶפְרַיִם וּמָטָה הוּא בִּידָם זַעֲמִי...

(ז) וְהוּא לֹא כֵן יִדְמָה וּלְבָבוֹ לֹא כֵן יַחְשֹׁב כִּי לְהַשְׁמִיד בְּלִבּוֹ וּלְהַכְרִית גּוֹיִם לֹא מַעֲטָ... (יג) כִּי אָמַר בְּכַח יָדִי עָשִׂיתִי וּבְחֹקְמָתִי כִּי נִבְנוֹתִי וְאָסִיר גְבוּלֹת עַמִּים...

(ישעיהו, י, ה-יג)

הקב"ה כועס על אשור כיוון שהם חושבים שיש להם יכולת לתפוס את מקומו של הקב"ה. הם חושבים שכל הגלויות שהם עשו נעשו רק בכח ידם כאשר האמת היא שאשור היא סך הכל שבט אפו ושליחתו של הקב"ה.

נראה לי שבך נקל להבין למה אין כעס על השימוש של יוסף בכח ההגליה. שמו של אלוקים נישא בפיו של יוסף לאורך כל הפרשיות האחרונות. כמו שהוא אומר לאחיו:

"וְעַתָּה לֹא אִתָּם שְׁלַחְתֶּם אֹתִי הִנֵּה כִּי הָאֱלֹקִים"

(בראשית, מה, ח)

יוסף כל הזמן רואה בעצמו שליח של הקב"ה. גם פעולת ההגליה שהוא עושה היא תוצאה של השליחות האלוקית. בניגוד לאשור יוסף לא מנסה לתפוס את מקומו של הקב"ה אלא להיות שליחו.

חז"ל כבר רמזו לקשר שבין הגלות שיוסף עושה לגלויות אחרות בדרשתם על הפסוק:

וְאֵת הָעָם הָעֶבְרִי אֹתוֹ לַעֲרִים. מאי נפקא ליה מינה, כי היכי דלא ליקרונהו לאחיה גלוותא בני גלוותא עשה הכל אכסנאין.

וכן את מוצא כשיצאו ישראל ממצרים ניטלטלו כל באי העולם, שלא יהיו מונין את ישראל בגלות, דכתיב "הלא את ישראל העליתי ממצרים ופלשתים מכפתר וארם מקיר".

וכן את מוצא שלא גלו בסוף עד שעמד סנחריב ובלבל את כל העולם, שנאמר "ואסיר גבולות עמים
ועתודותיהם שוסתי ואוריד כביר יושבים". ולבסוף גלו ישראל כדי שלא יזנו את ישראל

(מדרש הגדול בראשית פרשת ויגש, מז, כא)

במבט אנושי כל הגלויות הן תוצאה של מלחמות של אימפריות בינן לבין עצמן או נגד התקוממות מקומיות. אולם המבט
האלוקי מראה לנו שכל התנועות הגאו-פוליטיות האלו מכוונות ע"י הקב"ה וכל מטרתן קשורה לעמו הנבחר.

שבת שלום, ליעד לוי,
בית מדרש קהילתי 'עולמות'

מזל טוב!

למשפחת גולדרייך
להולדת הנכדה
בת לשחר ועמרי

ליעל וזוהר באואר
להולדת הנכד
בן לאשרת ואלעד

לרבקה ושמוליק פרידמן
לנישואי בתם
ליאת עם גלעד

ליואל ובתיה יוגב
להולדת הנכד
בן למירי ואופיר

סניף עוז שוהם מזמין ילדים בכיתות א'-ג'

מפקד בשעה 15:45 בבית ספר אבני החושן

תחנות איסוף:

ביה"ס שלהבת - 15:15

הגשר הירוק בשכונת הדרים (לכיוון רחוב צורן) -

15:20

גינת הספורט שברחוב קשת - 15:25

גן התמנון - 15:25

הבית הסגול - 15:30

מחכים לראותכם!

המדריכים והקומוניריות

* מזכירים לטובת החניכים שגרים רחוק, כל שבת נשאר
מדריך עם החניכים בכניסה לאבני החושן, על מנת שתוכלו
לאסוף את החניך עם הרכב (:

גשוהם

מי שבמהלך השבת זקוק לגוי של שבת בסביבות מרכז ספרא,
ניתן להסתייע דרך יוסי מונזון, רח' הזוהר 14, דירה 5. במוצ"ש
יותר ממומלץ להעניק לרוז המטפלת הזרה של אימי, 30 ש"ח או
יותר, על היענות וטרחתה.

לעילוי נשמתה של שיר מונזון ע"ה, בת קהילת שוהם.

פרשת ויגש-מבט נשי

אני רוצה ללמוד מיוסף הצדיק,
על היכולת לסלוח.
על תיקון מידות אמיתי.
איך לסלוח באמת,
בלי לשמור בבטן,
בלי לאטום את הלב.
בלי מירמור שינה ורצון לנקמה.
לתת אמון ביכולת של אנשים להשתנות.
לדעת להמשיך הלאה.
להבין שכל רגע קשה נוצר מהבורא.
להפסיק לשאול למה זה קרה,
להתחיל להבין מה זה בא ללמד אותי.
לא לחפש אשמים ולא להתנער מאחריות.
תהליך עמוק של תיקון המידות,
בלי גאווה וקורבנות,
עם אהבה ומחילה.
לסלק את הקול השכלי
להכניס את המבט האלוקי
לסלוח לאנשים, לסלוח לעצמנו.
להבין שכל ארוע הוא חלק מהתכנית האלוקית.
גישה בריאה לחיים.
גישה של ויגש.
רוצה להיות בגדלות נפש,
למחול בלב נקי..
לפתוח את הלב,
להרגיש את השכינה איתי
ואת הנשמה שלי זוהרת.

שבת שלום
סיגלית קאשי

יסודות מסכת נדרים: "הפרת נדרים"

יום רביעי י"א טבת, 4.1.2022 בשעה 21:45

מלמד: הרב שלמה ליפשיץ, ישיבת הר - עציון.

סדרת השיעורים לעילוי נשמתה של שיר מונזון
ע"ה, בת קהילת שוהם.

עשה מצווה אחת הרי הכריע את העולם כולו לכף זכות-דברי רמבם לא כמטפורה לאור מדע סינרגטיקה

רמב"ם בהלכות תשובה (פרק ג הלכה ד') כותב:

"...לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב. וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב. חטא חטא אחד, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה. עשה מצוה אחת, הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה, שנאמר: "וצדיק יסוד עולם" (משלי י, כה) זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו..." .לכאורה, דברי הרמב"ם נשמעים כמטפורה, שמטרתה להטיל על האדם אחריות כבדה על מעשיו. מתברר, שדווקא ענף מדעי המכונה סינרגטיקה, אשר התפתח בעשורים האחרונים מעניק משמעות פשוטה וישירה, להלכה הנ"ל.

מדע של מערכות מורכבות - סינרגטיקה

בסוף המאה ה-20 התפתחה תאוריה העוסקת במערכות מורכבות, בעלות ארגון עצמי. ההגדרה הנפוצה למערכת מורכבת, מתארת אוסף פרטים המשפיעים זה על זה וביחד מהווים שלמות אחת. תכונות המערכת בשלמותה, לא נמצאות במרכיבי המערכת והתנהגותה אינה סכום של התנהגויות כל אחד מחלקיה בנפרד. מערכות מורכבות נוטות לפתח התנהגות חדשה ברמות הגבוהות כתוצאה מדינמיקה פנימית ברמות הנמוכות יותר ולא כתוצאה מהכוונה חיצונית. תכונה זו נקראת ארגון-עצמי. המאפיין את התאוריה הוא, שהיא רב-תחומית ועל-תחומית, והיא מנסה לגלות תבניות משותפות במערכות מורכבות מכל סוג כלשהו, ללא תלות בסוג מרכיביה של המערכת המורכבת. לאחרונה, יושמו יסודות התאוריה הזאת להבנת בני האדם. הבנת התרבות האנושית, הפסיכולוגיה, הקוגניציה, החינוך ועוד. דוגמאות למערכות מורכבות בתחומים שונים - למשל בתחום הפיסיקה, אוסף הפרטים אלה האטומים ומולקולות, בתחום הביולוגיה, אלה הנוירונים ובתחום מדעי החברה אלה האנשים. הפיסיקאי הגרמני הרמן הנקן, קרא לתאוריה של מערכות מורכבות - סינרגטיקה. התאוריה של הסינרגטיקה, מהווה נדבך חשוב בשינוי אופן החשיבה המדעי. בתחילה, התאוריה יושמה בתחום הפיזיקה של הלייזרים ופיזיקה של הפלסמה. לדוגמא, לייזר היא מערכת מורכבת בעלת ארגון עצמי. ביצירת הלייזר, כתוצאה מאטומים מעוררים, נפלטים גלי אור (פוטונים) באופן אקראי, אבל כעבור זמן מה, האינטרקציה בין האטומים תגרום למערכת של הלייזר לעבור ארגון עצמי ויווצר גל מונוכרומטי (בעל תדר אחיד). דוגמא אחרת למשל, מתחום ההידרודינמיקה (חקר זרימת נוזלים), כאשר מחממים נוזל, האטומים נעים בצורה כאוטית, אבל לאחר זמן מה, המערכת עוברת ארגון מחדש ונוצרות תבניות סדורות, המזכירות חלת דבש. בחימום נוסף, שוב יכולים לעבור שלב של ארגון עצמי ונוצרות תבניות מרחביות חדשות. כאשר מתבוננים בהתנהגות של מערכות מורכבות, רואים שהמערכת מתפתחת באופן מסוים ובשלב מסוים בהתפתחות, המערכת מגיעה לנקודות צומת, הנקראות נקודות ביפורקאציה. בנקודות אלה, המערכת נמצאת במצב של אי-שווי משקל ועומדת בפני בחירה בין אפשרויות שונות במסלולי ההתפתחות, ובסופו של דבר, "תנוע" רק במסלול מסוים, למרות שכל המסלולים הם שווים אפשרויות "לנוע" בהם. המסלול שבו תנוע המערכת, תלוי בפלוקטואציה (התנהגות זמנית) של הפרט שמכילה המערכת. אם נעתיק את עקרונות הסינרגטיקה להתנהגות החברה (שגם היא כאמור, מערכת מורכבת המכילה את האנשים כפרטים), נקבל שהפלוקטואציה של הפרט (שהיא ההתנהגות שלו), משפיעה על כל המערכת. מודל זה, מבהיר את דבריו של הרמב"ם לא כמטפורה, אלא כפשוטו - האדם מכריע את העולם כולו לכף זכות/חובה.

שבת שלום ומבורך,

שמריהו קידר

חוג מטיילי שוהם - בחזרה לנחל יתלה

ביום שישי ה-6.1.2023 נצא אל נחל יתלה במערב הרי ירושלים, שמעל ערוצו נבנתה מסילת הרכבת החדשה לירושלים. נרד מהיישוב נטף אל נחל החמישה ונלך בו מערבה עד לקניון היפה של נחל יתלה, ממש מתחת לפתחי המנהרות וגשרי הרכבת החדשים. נטפס מזרחה בשלוחת בית תול ונסיים בעליה לנטף ובמפגש עם אחד מתושבי המקום.

אורך המסלול: כ-5 ק"מ, דרגת קושי: קל-בינוני
נפגשים בנטף בשעה 08:00, ליוצאים מושהם
נפגשים ליד כי"נ מכבים בשעה 07:05
סיום מסלול משוער בשעה 13:30

מדריך: אהרלה מייטליס

מחיר: 60 ש"ח למטייל (מזומן/פייבוקס/ביט)
לפרטים נוספים: בני קיש- 050-7383702

הורים וחניכים יקרים ה' עמכם!

זמני השבת:

פעולת חב"ב - 20:30

וביום השבת:

מפקד חב"ב - 15:30

מפקד חב"א - 15:45

מחכים לכם!

סגל תשפ"ג ועדי הקומונרית